

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 13. broj

30. ožujka 2023.

cijena 250 Ft

Stogodišnjica povratka Petrovoga Sela k ugarskoj domovini

Četvrti sastanak P-TECC-a

3. stranica

Oprošajna večer od Stipana Krekića

6. stranica

Podravina kistom Jozse Fučkara

12. stranica

Vidljivost hrvatske kulture u Mađarskoj

Hrvatska je kultura itekako vidljiva u Mađarskoj. To tvrdimo na temelju brojnih događanja, predstava, promocija na hrvatskom jeziku, a jedno je od događanja i sudjelovanje hrvatskih glumaca i predstava na kazališnom festivalu „Jelen Let”, čiji je domaćin Nacionalno kazalište u Budimpešti. Riječ je o festivalu koji okuplja narodnosne produkcije. Tako je ove godine hrvatsku kulturu predstavilo pečuško kazalište s predstavom „Bog masakra” kao i predstavljanje istaknutog hrvatskog glumca Stipana Đurića.

„Da jedan glumac može proslaviti svoju profesiju, da može raditi ono za što se opredijelio, da može igrati predstavi, jako je lijepo, a još ljepše kad možemo igrati na hrvatskom jeziku”, ističe Đurić.

Dodao je da hrvatski jezik ima bitnu ulogu na mađarskoj kazališnoj sceni, a zahvaljujući ovom festivalu svake godine pokazuju zajedništvo. Zašto je važno čuvati i očuvati hrvatsku baštinu i kulturu u stranoj zemlji govori nam činjenica da je danas lako izgubiti identitet ako zaboravimo njegovati svoj jezik. Moramo svagdje pokazati da smo stvarno prisutni i u našem društvenom životu i u kazališnom životu, što se kulture tiče moramo se iskazati i pokazati. Trenutak u kojemu smo složni, kad zajedno razmišljamo, kad vodimo brigu jedni o drugima, kad predstavljamo našu kulturu, pokazuje društvu u kojemu živimo da smo tu i da znamo cijeniti ono što su nam naši predci ostavili u nasljeđe.

Njegovanje materinskog jezika, očuvanje tradicije i širenje hrvatske kulture važna je zadaća svih nas. Toliko dugujemo našim precima – ako su oni bili u stanju i mogućnosti očuvati svoj identitet prije toliko godina, onda nama danas ne treba biti tako teško govoriti hrvatski i čuvati našu baštinu i kulturu.

Putokaz svima nama mora biti to da je svatko svjestan na koji put vodi svoje dijete i shvaćanje da nam je i dalje dužnost širiti inicijative kojima bismo očuvali našu tradiciju i jezik kako bi odjeknuli što dalje.

Neda Maretić

Glasnikov tjedan

„Ponešto bi danas još znala reći djeca stradalih, današnji devedesetogodišnjaci ako su još živi, ili njihova djeca i unuci ako su sačuvali obiteljske dokumente ili ih tražili u arhivima, dobili presude i ispričali vlastitu sudbinu lutanja od škole do škole u kojima za njih nije bilo mjesta.”

Moj osamdesetšestogodišnji poznanik bio je dijete u jednom bačvanskom naselju kad je raznosio tjednik „Naše novine” po kućama tad živućih bunjevačkih Hrvata. Sjeća se toga vremena i teških godina odrastanja bez oca, kojeg su vlasti osudile na zatvor od šest godina u zloglasnom zatvoru i kaznionici Márianostru. U Márianostru u posjet su otišli on i majka, saznajući dvije godine nakon uhićenja da je njihov otac i muž živ i tamo zatvoren. Majku nisu pustili ocu, samo njega – i to nakratko jer, kad su on i otac progovorili hrvatski, odmah su odveli „čiču”. Bili su Hrvati u burnim političkim previranjima i vremenima kad se vjerovalo u bolje hrvatsko sutra. Ali na razmeđu svjetova i političkih ideja od građanskog društva do prijelaza u zemlju radnika i seljaka u narednih nekoliko desetljeća mnogi su izgubili zanos. U sudaru dviju ideja – staljinističke i titoističke – u osam godina mnogi su stradali. O tim stradanjima rijetko se govori, a još rjeđe piše. Oni koji su rehabilitirani i koji su našli svoje radno mjesto u narodnosnom životu nakon 1957. godine nisu previše govorili o tome, izuzev nekolicine pojedinaca. Ponešto bi danas još znala reći djeca stradalih, današnji devedesetogodišnjaci ako su još živi, ili njihova djeca i unuci ako su sačuvali obiteljske dokumente ili ih tražili u arhivima, dobili presude i ispričali vlastitu sudbinu lutanja od škole do škole u kojima za njih nije bilo mjesta. Pa ni u takozvanim narodnosnim školama iz kojih su izbačeni kao djeca neprijatelja države.

U Aljmašu je 1946. godine tadašnja južnoslavenska sekcija Antifašističkog fronta Slavena širila 410 primjeraka Naših novina. Predsjednik sekcije u Aljmašu bio je Gabor Pijuković, a tajnici Stipan Petrekanić i Kar-

lo Tević. Generalni sekretar Južnoslavenske sekcije bio je Hrvat iz Zagreba Antun Rob. On je jedanput, boraveći u Aljmašu, prespavao u kući oca mojega poznanika. Možda je to i odredilo njegovu sudbinu u vremenu proganjanja i zatvaranja koja su slijedila nakon Rezolucije Informbioa. Jer Rob je od 1938. do 1940. bio tajnik zagrebačke komunističke partije i član Komunističke partije Jugoslavije. Godine 1944. organizira partizanski odred u Budimpešti, prijateljuje s Rákosijem, a na parlamentarnim izborima održanim 31. kolovoza 1947. godine kao kandidat na državnoj listi Mađarske komunističke partije postaje parlamentarni zastupnik. Nije se slagao s osudom Informbioa sa stavom Mađarske radničke partije, ali je na vrijeme, prije uhićenja 2. srpnja, prebjegao u Jugoslaviju.

Bila su to vremena u kojima se brzo trebalo opredijeliti, zauzeti stav, pronaći žrtvu i osuditi je. A svatko je mogao biti, pa i iz bezazlena razloga, osuđen i zatvoren ako je to koristilo partiji i slici njezine odanosti Staljinu i takozvanoj narodnosnoj politici vođenoj pod strogom državnom kontrolom i u službi propagande protiv Tita i njegove klike – koji su po službenoj mađarskoj politici izrabljivali radnike i seljake za razliku od njih. Iz godine u godinu trebalo je mijenjati stranu i trčati pod zastavu pobjednika ako se željelo preživjeti sukob dotadašnjih saveznika i pobjednika nad fašizmom. Počele su hladne godine za mnoge koji su stali uz „južnoslavensku” priču u Mađarskoj. Potrajale su one dugo. I mnogo toga odnijele u bespovrat. Idealima i nadama zavladao je strah koji je bilo teško svladati. Sve ovo mi se vrzmalo u glavi na marginama drugog dana održana budimpeštanskog predavanja.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!
Svakoga četvrtka u Vašem hrvatskom domu!
Budimo zajedno u „OAZI hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”!

Četvrti sastanak P-TECC-a

Davor Filipović i Péter Szijjártó

Predsjednik hrvatske vlade Andrej Plenković naglasio je važnu ulogu Republike Hrvatske u budućnosti kao regionalnog energetskeg čvorišta – s naftnim terminalom, s LNG terminalom, s Jadranskim naftovodom i ulaganjima u plinovode. Na temu energetske krize, koja je pogodila sve gospodarske sektore, upoznao je prisutne s koracima koje je Vlada Republike Hrvatske poduzela da građanima i gospodarstvu olakša potencijalni energetske udar. Iskazao je punu solidarnost s Ukrajinom, odnosno Ukrajinacima, naglasivši da će Europska unija pomoći oporavku te države.

„Usprkos svim izazovima, odgovorno gledamo prema niskougljičnoj budućnosti i predano radimo na osiguravanju financiranja kojim ćemo ubrzati procese vezane uz sigurnost opskrbe, diversifikaciju izvora energije, jačanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i povećanje energetske učinkovitosti. Stoga smo posebno zadovoljni što je Hrvatska postala važno energetske čvorište ovoga dijela Europe te što smo upravo na ovogodišnjem P-TECC-u inicirali osnivanje radne grupe za geotermalnu energiju kojoj će zadatak biti promocija prednosti geotermalne energije koja uvelike može doprinijeti dekarbonizaciji“, izjavio je ministar Davor Filipović.

Ministar gospodarstva i održivog razvoja Davor Filipović 2. ožujka bio je domaćin ministarskog sastanka u okviru P-TECC-a (Meeting of the Partnership for Transatlantic Energy and Climate Cooperation), inicijative usmjerene na jačanje transatlantske energetske solidarnosti za energetske tranziciju i sigurnost. Tim se sastankom nastoji doprinijeti smanjenju efekata krize u Europi i zapadnom svijetu koji podržava Ukrajinu.

Sastanku je nazočila i ministrica energetike Sjedinjenih Američkih Država Jennifer M. Granholm, koja je ukazala na važnost energetske neovisnosti kao i na važnost čistih i obnovljivih izvora energije.

Na marginama ministarskog sastanka ministar gospodarstva i održivog razvoja Davor Filipović održao je niz bilateralnih sastanaka. Susreo se i s ministrom vanjskih poslova i trgovine Mađarske Péterom Szijjártóm.

Na svojem Facebook profilu ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske Péter Szijjártó naveo je kako je energetske suradnja Mađarske s Hrvatskom od strateške važnosti jer ukapljeni prirodni plin i sirova nafta transportirani morem u Mađarsku

mogu stizati ponajprije preko Hrvatske. Zato je Mađarska zainteresirana za proširenje transportnih kapaciteta i uspostavljanje dugoročne energetske suradnje s Hrvatskom.

Branka Pavić Blažetin

ŠIKLOŠ – Od školske godine 2022./2023. u šikloškoj osnovnoj školi „Dorottya Kanizsai“ počelo je poučavanje hrvatskog jezika (u prvom razredu) u narodnosnoj satnici škola u Mađarskoj u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet (pet sati Hrvatskog jezika i književnosti i sat Narodopisa na hrvatskom jeziku). Upravo u sklopu sata Narodopisa suradnici mohačkog Muzeja „Dorottya Kanizsai“ uz radionice nastavni su sat učili doživljajnim i autentičnim. Naime, 3. veljače muzeologinje i etnografinje Mirjana Bošnjak i Ibolya Galán-Fazekas ponovno su bile u školi, već drugi put zaredom. Polaznike vrtića koji od jeseni idu u školu i učenike prvog razreda upoznale su s pokladnim običajima Hrvata u Mađarskoj.

Stogodišnjica povratka Petrovoga Sela k ugarskoj domovini

Hrvatski „Te Deum“, svetačnost s načelnici vjernih sel kod Spomenika priključenja i blagoslavljanje spomenstupa

Do spomin-svečevanja 100. obljetnice najzadpriključenja Petrovoga Sela k ugarskoj domovini došlo je tri dane kasnije od pravoga termina. Naime, Petrovo Selo se je 9. marcijuša 1923. ljeta, za 15-mesečnom austrijskom okupacijom, kod zadnje vjerno selo vratilo u krilo orsaga, dan prije Plajgor, a 10. januara spomenutoga ljeta stanovnici Male i Velike Narde, Gornjega i Dolnjega Četara, Hrvatskih Šic, Ugarskoga i Nimškoga Keresteša ter Pornove su mogli doživiti med svečanimi okviri povratak. Cijelodnevni svetak 12. marcijuša se je začeo spominjanjem peljajuće peršone tih dogodjajev i polaganjem vijenca pri grobu duhovnika Jožefa Strassnera, nastavljen je otpodne s molitvom u kapeli sv. Štefana, potom pak sa svečevanjem kod Spomenika najzadpriključenja, a završen je u susjedstvu petroviskoga raskrižja u lugu s blagoslavljanjem i otkrivanjem spomenstupa.

1923.

2023.

„Jožef Strassner, rođen u austrijskom Vulkaprodštovu od ljeta 1905. je postao duhovni pastir Petrovoga Sela, a 1916. ljeta imenovan je kot ešpereš i peljač sel u Pinčenoj dolini. Do smrti 1933. ljeta u tijelu i duši bio je pravi duhovnik Petrovišćanov. Vjerman Crikvi, Petrovom Selu, narodu, a i ugarskoj zemlji. Ova čvrsta vjera i domoljublje karakterizirali su njegov cijeli život. Ta vjera i privrženost Petrovom Selu i dandanas se čuti u petroviskoj duši“, spomenuo se je tako na vodeću ličnost trianonske dobi, predsjednik Farskoga tanača Imre Filipović za nediljnom svetom

mašom. Uz umirovljenoga kanonika sela Vilmoša Harangozoa ter nazočnih vjernikov dali su skupa položiti vijenac na grob voljenoga farnika, gdo je pravi kult imao u prošlosti u našem selu. Otpodne hrvatski „Te Deum“ se je zaglušio u stoljetnoj zahvalnosti pod peljanjem duhovnika Tamása Várhelyija, a pri Spomeniku najzadpriključenja su se poredali načelnici i načelnici svih vjernih sel s doline Pinke i Plajgora, u društvu parlamentarnoga zastupnika, državnoga tajnika i povjerenika ministra Zsolta V. Németha, predsjednika Željezožupanijske skupščine

Kod groba Jožefa Strassnera

Uz Spomenik najzadpriključenja parlamentarni zastupnik Zsolt V. Németh se je obrnuo nazočnim

László Majthényija, povjerenika Vlade i parlamentarnoga zastupnika Alpára Gyopárosa, gdo je ne nazadnje i praukun Ivana Nemetha petroviskoga kroničara i školnika iz tih burnih vrimen. Sve nazočne je pozdravio u ime Seoske samouprave Rajmund Filipović. „Ako pogledamo okolo, kot vjerni svidoki toga vrimena ostale su dvi zgrade, škola i crikva. Škola i crikva kot simbol i stvarnost. Dvi zgrade ke su spunile i onda i sad važnu ulogu u žitku Petrovišćanov“, s timi riči je dao uvod svetačnosti moderator programa, koga su pred mikrofonom izminuli onda dr. Andrija Handler u recitiranju vlašće pjesme naslova „100 ljet vs. 100 ljet“, Laslo Škrapić s pjesmom Petara Iszaka „Otthon/Doma“, a petroviski tamburaši sa zborom „Ljubičica“ odjačili su kompoziciju „Petrovo Selo“ dr. Andrije Handlera i Roberta Harangozoa. Za povijesnim osvrtom zapadne Ugarske, spominjanja pobunov ter demonstracijov, saslušanja naroda komisije za reguliranje austro-ugarske granice 10. marcijuša 1922. ljeta rečeno je i to, kako su Petrovišćani bili podiljeni u odluki. Gornji dio sela je htילו pripadanje k Austriji, veći, dolnji dio pak pod peljan-

Načelnica sela Agica Jurašić-Škrapić i Vilmos Dezső skupa otkrivaju spomenstup

Vijenac je položio kod Spomenika i povjerenik Vlade Alpár Gyopáros, praukun Ivana Nemetha

jem duhovnika Jožefa Strassnera, školnika Ivana Nemetha i birova Ferenc Hirschla, bio je žilav u namjeri, Petrovo Selo se mora vratiti. „Do toga je došlo 9. marcijuša 1923. ljeta i ovdje se je odvijala najveća proslava med svimi seli, uprav tako kot i danas“, dodao je još Rajmund Filipović pred svetačnim govorom parlamentarnoga zastupnika sela Zsolta V. Németha, gdo je usporedio

Farnik Tamás Várhelyi uz molitvu je blagoslovio spomendrivo

petroviski put povratka s ptičjim letenjem do doma. „Petroviska zajednica se je u prošlosti tako našla u drugoj državi da ni korak nije napravila dalje. Razlučili su ju od toga naroda s kim je dilila domovinu i sudbinu. Ova nesigurnost, dezorijentacija ostavila ju je u situaciji, kade pamet nije pomogla, samo srce. Vratiti se domom je obaveza, nij dvojbe, ka bi bila opcija bolja, jer je rodni kraj najlipši. Na ovom mjestu Hrvati su slijedili srce, zeli su hrabrost i prisilili političke vlasti na korigiranje granice. Zato spominak na praocce na sve vijeke ostane ovde, i ta čast i poštovanje prikdaje se od pokoljenja do pokoljenja na ovom mjestu“, naglasio je Zsolt V. Németh. Zatim je László Majthényi prikdao županijske spomenice načelnikom i načelnicam sedam vjernih sel i na kraju svetačnosti su još položeni vijenci pred jačkom „Naša mila domovina/ na svem svitu si najlipša...“. Šest kilometarov udaljeno od sela, u lugu pri Erdőházi, pred pokrtim drivenim spomenstupom je najprlje govorio Vilmos Dezső, petroviski peljač ove jagarske krajine. Polag zgrade ka jur onde stoji kih dvisto ljet se je zgodalo, kako smo od njega doznali, da po trianonskom mirovnom paktu, ona je zašla u Austriju, a štale za svinje i kokoše ostale su u Ugarskoj. On kot mladi lovac još je imao tu sriću da čuda česa je mogao čuti od grofovskih jagarov i po njegovom

mišljenju uprav lovci su ti bili ki su imali svoje kontakte prik jagarskoga društva, znali su za narodno glasovanje u Šoproinu i proširili mogućnost granične promjene med seljaki, dokle je bio narod ončas zatvoren pred visti. I u njevu čast je zdignut spomenstup od Samboteliskoga lugarstva, za koji se je zahvalio direktoru Tamásu Ferencziju, djelatniku Andrašu Paukoviću, privatniku Ferencu Takácsu kot i drivorezbaru Ferencu Hoggi kot i svim pomoćnikom ki su kasnije pogostili nazočne. Potom su načelnica sela Agica Jurašić-Škrapić i Vilmos Dezső skupa oslobodili spomenstup od plašća, a dušobrižnik Tamás Várhelyi blagoslovio je monument ter pozvao na molitvu diozimatelje za sve one ki će se skupaspraviti oko spomendriva. *Tiho*

Oproštajna večer od Stipana Krekića i Dan žena u Gari

Martin Kubatov i Stipan Krekić

Hrvatska samouprava Gare 11. ožujka organizirala je oproštajnu večer od Stipana Krekića – dugogodišnjeg učitelja, doravnatelja, svirača, kulturnog djelatnika, a već nekoliko godina i župnoga kantora. Nakon što je gotovo šest desetljeća živio i radio u Gari, nedavno se odselio na Vancagu u Baju.

Program je počeo u župnoj crkvi misnim slavljem koje je na mađarskom jeziku služio župnik Tibor Szűcs, a posljednji put kao župni kantor svojim pjevanjem i orguljaškom pratnjom uljepšao Stipan Krekić.

Na misi je čitao njegov stariji sin Tomislav Krekić.

Usljedilo je druženje u Domu kulture, a tom prigodom proslavljen je i tradicionalni Dan žena. U ime mjesne hrvatske samouprave predsjednik Martin Kubatov zahvalio je učitelju Stipan Krekiću na dugogodišnjem zalaganju, na svemu što je kao učitelj, svirač, kulturni djelatnik i župni kantor učinio za svoju bunjevačkohrvatsku zajednicu. Zatim je svim nazočnim ženama čestitao Dan žena te im s najbližim suradnicima uručio struk cvijeća i prigodnu čestitku.

U nastavku večeri okupljene članove bunjevačkohrvatske zajednice pjesmom i svirkom zabavljao je Stipan Krekić, a njemu se priključio i njegov bivši učenik, danas voditelj garskog orkestra „Bačka” Erhard Bende. Večer je prošla u druženju i dobrom raspoloženju uz omiljene bunjevačke i hrvatske uspješnice.

Učitelj Stipan Krekić rođen je u Kačmaru 1938. godine u bunjevačkoj obitelji. Osnovnu školu pohađao je u svojem rodnom selu, a srednju u našoj budimpeštanskoj učiteljskoj školi. Prvih godina radio je u našim školama u Čikeriji, Mateviću i Mohaču, gdje je vodio i Šokački ker, radio na njegovanju materinske riječi, a povjeren mu je i rad s tamburaškim sastavom. Nakon služenja vojne obveze vraća se u rodni Kačmar, gdje radi od 1960. do 1964. kao učitelj u mađarskoj školi. U međuvremenu, 1963., oženio se s Bunjevkom iz Gare. U Gari živi i radi od 1964. do umirovljenja 2000. godine. Posljednjih godina bio je župni kantor u Gari. Počeo je svirati sa sedam godina, a već s 14 u budimpeštanskoj gimnaziji imao je svoj orkestar. Kao član tamburaša desetljećima je nastupao s garskim folklornom skupinom, sudjelovao u društvenom, folklornom i kulturnom životu. Zajedno s

Dugogodišnji župni kantor Stipan Krekić

Okupljeni na druženju u Domu kulture

čika Josom Ribarom poučavao je tamburu za djecu i mlade u Gari, Aljmašu, Baškutu, Baji i drugim naseljima, neko vrijeme i u Bačinu, a od svojih bačkih tamburaša osnovao je veliki tamburaški orkestar pod imenom „Bačka”, koji je svirao na raznim priredbama, među ostalim i na hrvatskim misama. Nekoliko njegovih bivših učenika osnovalo je poseban orkestar pod istim imenom. Bio je organizator brojnih kulturnih priredaba, svirao na svim garskim prelima i drugim priredbama. Uz to autor je i Tamburaške početnice. Od prvih izbora održanih 1994. bio je član mjesne hrvatske samouprave, a od 1998. do sredine 2000-ih godina i njezin predsjednik. Kako nam je kazao predsjednik hrvatske samouprave Martin Kubatov, bit će teško na misama bez kantora, ali se nadaju da će bač Stipan Krekić prigodno još pjevati i svirati iako više neće biti u Gari.

S. Balatinac

Učitelj Stipan Krekić s obitelji i rodbinom

Vinko Klaić, devedesetpetogodišnji Hrvat iz Katolja

Ovih je tjedana Katoljac Vinko Klaić proslavio svoj 95. rođendan. Život ga nije mazio, rano je ostao bez kćeri koja je umrla u cvijetu mladosti, a od 2012. godine umrli su mu supruga, snaha i sin. O njemu se brine unuk Gábor sa suprugom Edinom, oni stanuju u Mišljenu. Poželimo Vinku Klaiću snage, ustrajnosti i zdravlja. Ovdje ćemo ispričati životnu priču jednog baranjskog Šokca koji je rođen prije devedeset i pet godina. U skupljanju podatka o Vinku pomogla mi je unuka njegove sestre Mira Šarošac.

Vinko Klaić rođen je 25. siječnja 1928. godine u Ellendi u šokačkoj, hrvatskoj obitelji. Otac Fabo Klaić, rodom iz Vršende, radio je kao seoski čoban u Ellendi, a majka Marica Hazudijacz, rodom iz Katolja, bila je domaćica. Njegovi roditelji vjenčali su se u Katolju, a zbog očeva posla preselili su se u Ellendu. Bila je to radišna šokačka obitelj.

Vinko ima brata i sestru. Godine 1929. rodio se brat Mato, koji je do starosti živio u Katolju sa svojom obitelji, a 1934. godine rodila se sestra Mariška, koja se udala u Semelj. Vinko je svoje osnovno školovanje započeo u Ellendi i tamo završio šest razreda, a poslije 1940. godine, kad su se roditelji preselili u Katolj – rodno mjesto Vinkove majke, Vinko je u Katolju završio 7./8. razred.

Kao mladić od šesnaest godina 1944. godine otišao je za šegrta kod muškog brijača: prvo u Pečvar (Pécsvárad), gdje je stanovao kod jedne obitelji gdje je naučio i njemački jezik od gazde i gazdarice, a zatim u Hosszúhetény, gdje je radio sve do 1950. godine. Nakon Hosszúheténya kao brijač zaposlio se u Komlovu u jednom poduzeću.

Vinko je 1950. godine otišao na služenje vojnog roka u Székesfehérvár, u zrakoplovstvo. Tamo je ubrzo dobio alergiju i zbog toga su ga premjestili u Budimpeštu i upisali u sanitetsku školu za potrebe služenja hitne pomoći. Kad je završio školu, smjestili su ga u vojarnu u Budimpeštu i tamo je radio u vojnoj službi hitne pomoći.

Suprugu Anicu Babračan (rodnom iz Lančuga) upoznao je s 15 godina. Često je dolazila u Katolj k obitelji Barić, sestri Lizi. Vjenčali su se 1951. godine i započeli bračni život u Katolju kod Vinkovih roditelja. U to doba Vinko je već radio u Budimpešti u vojarni. Supruga Anica nakon vjenčanja ostala je kod kuće s punicom i tastom, a Vinko bi se vraćao kući svaki vikend. Nedugo poslije toga i Anica se preselila u Budimpeštu i pola godine živjeli su u podstanarstvu, no ona se nije mogla naviknuti na gradski život, pa se vratila kući u Katolj. Godine 1952. rodila se njihova kći Katica, pa je zbog toga 1953. godine Vinko ostavio vojarnu, vratio se kući i nastavio brijački zanat kod kuće kao privatnik. Sljedeće godine, 1954., rodio se sin Vinko. Iz financijskih

Vinko Klaić proslavio devedeset i peti rođendan

razloga 1954. godine opet je otišao u vojarnu u Budimpeštu u službu hitne pomoći.

Godine 1955. zaposlio se u pečuškom rudniku kao zdravstveni radnik i tamo ostao sve do 1985. godine, kad je otišao u mirovinu. S bivšim kolegama i dandanas održava kontakt i nedavno je otišao na sastanak s njima.

U Katolju bračni je par Klaić sretno živio s Vinkovim roditeljima, djecom i nakratko sa sestrom Mariškom (dok se nije udala). 1975. godine tragično je preminula Vinkova 22-godišnja kći Katica, studentica medicinskog fakulteta.

Sin Vinko 1988. godine oženio se s Gizelom Varga i rodio se jedini unuk djeda Vinka – Gábor, koji je oženjen s Edinom Szloboda. Oni danas žive u Kozarnišljenu. U posljednjih jedanaest godina nažalost je izgubio i snahu i suprugu i sina. Sa suprugom Anicom živio je 64 godine u sretnom i primjernom braku, u zajedništvu i u teškim vremenima.

Vinko Klaić danas živi sam u Katolju u velikoj, trogeneracijskoj kući. Unuk Gábor i Edina brinu se o njemu,

svakog ga tjedna više puta posjećuju. Svakog jutra dan počinje čitanjem novina, ponekad sam sebi kuha, odlazi komšijama, posjetiti Vinku Molnara, koji je rođen 1925. godine, ili njemu dolaze susjedi i rođaci u posjet. Gostima se uvijek veseli i rado popriča s njima o rodbini, selu, povijesti ili o bilo čemu. Njegovo je leksi-konsko znanje o prošlosti i o obiteljskom stablu jedinstveno.

Od proljeća do jeseni Vinko njeguje svoju bašću cvijeća i drži nekoliko čokota grožda. Svake večeri gleda novosti na televiziji. Nažalost, na misu više ne ide, ali svake nedelje gleda hrvatsku misu na HRT-u.

Svoj je život živio pošteno, poštujući svoju ženu, roditelje, brata i sestru, a svojoj djeci uvijek je bio brižan otac. Sloga u obitelji bila mu je najvažnija stvar u životu. Ljubav prema unuku, zabrinutost za sestru i vjera održavaju ga na životu i daju mu snagu u svakodnevicu.

Bog Vas poživio i dao Vam snage koliko Vam treba, dragi bać Vinko.

Branka Pavić Blažetin / Mira Šarošac

Predstavljanje knjiga Nevenke Nekić

U Velikoj dvorani Matice hrvatske u Zagrebu 1. ožujka održano je predstavljanje knjiga Nevenke Nekić u povodu 80. obljetnice njezina rođenja i 50. obljetnice književnog i društvenog rada. Među izdanjima predstavljen je i roman pod naslovom „Radnóti Miklós i dvije posljednje večere“, koji je izdalo Neprofitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ s Đakovačkim kulturnim krugom krajem 2022. godine. Posjetiteljima te važne priredbe u punoj dvorani o djelatnostima Croatice i njezinim najvažnijim izdanjima govorila je ravnateljica Timea Šakan-Škrilin.

Ravnateljica Croatice Timea Šaka-Škrilin

Predsjednik Matice hrvatske Miro Gavran sa slavljenicom i predstavljajima

U sklopu večeri predstavljene su sljedeće knjige: „Ogledi, kritike i polemike“ (Ogranak Matice hrvatske u Novoj Gradiški, 2020.), „**Đakovačke tajne: intimni zapisi, studije i kritike**“ (Đakovački kulturni krug Accede ad certisiam, 2020.), „Kupite igračke: četiri balade o strahu posvećene djeci u ratu“ (Hrvatsko žrtvoslovno društvo, Zagreb, 2021.), „Bodljikave pripovijetke II“ (Đakovački kulturni krug, 2021.), „Naša klecala i baklje: Djelovanje, stradanja i mučeništva u Družbi sestara milosrdnica svetoga Vinka Paulskog“ (Zagreb, Družba sestara milosrdnica, 2002., povijesna monografija), „Radnóti Miklós i dvije posljednje večere“ (Đakovački kulturni krug i Croatica Nonprofit Kft., Budimpešta, 2022., roman), „Brač i miris kalopera“ (ITG digitalni tisak, Zagreb, 2022., ilustrirane pripovijetke na sumartinskom dijalektu). Knjige su predstavili **Đuro Vid-**

marović, Hrvojkja Mihanović Salopek, Mirko Ćurić, Javor Novak i autorica Nevenka Nekić. Izvatke iz autoričinih djela čitao je Joško Ševo. U romanu „Radnóti Miklós i dvije posljednje večere“ autorica se bavi sudbinom stradalog židovskog pjesnika Miklósa Radnótiija. Ćurić je ocijenio kako se Nekić tim romanom snažno upisuje u svoje slavonsko-šokačko-madžarsko panonsko podrijetlo, pa upravo to snažno probija kroz jezično-osjetilni amalgam iz svake njezine rečenice. Autorica u noći hoda baranjskim sokacima i drumovima, osluškuje i onda, poput svojih predaka, uz vatru pripovijeda, kazao je.

Ona, ističe, donosi priču o ljudima u prostoru, o sudbinama i povijesti koja melje i satire, o vodama koje nas nose, o blatu pada i izdaje, koje nas usisava, o vatra koja nas spaljuju i na kraju nas pročišćavaju, poput svakog jedinog stiha koji su pronašli uz mrtvo tijelo Miklósa Radnótiija. Ćurić smatra kako se Nekić ovim tekstom upisuje u referencijalni okvir, u ono što Barthes zove „učinak realnoga“. Tom realnom daje ono specifično svoje, nekićevsko, rekao je dodavši kako su realni i ratovi o kojima se pripovijeda, sudbine ljudi u njima, bitke kao što je

Batinska bitka i vojske kao i oni koje ubijaju zato što su pripadnici drugoga naroda, druge vjere. Stradaju Židovi, Hrvati, Mađari, Nijemci, kako se već okreće ratna sreća, a kad stiže kraj rata, u Pčelincu se nasrće na vjeru, crkvu, vjernike i svećenike, na molitvu i dobrotu, istaknuo je.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

TI

Da, jer ti si meni kao mirna voda
kao list u zraku što ga lahor dira
ti si kao šuma puna sna i mira
ti si kao lane što nečujno hoda.
Ti si srebro sanja, zlato zrelog ploda
ti si tajna vjetra što u granju svira
ti si svijetla radost modroga leptira
ti si izvor dana i bujna sloboda.
Meka si na javi kao morska pjena
mirisna u tijelu poput prvog sijena
raduješ se suncu, sretna si u noći
Smiješ se vjetru, pjevaš u samoći
i uvijek si ista i sva si od trenu
i ludo te volim kad si tako žena.

Radovan Ivšić

Dio knjiga Nevenke Nekić

Izložba o tradiciji hodočašćenja u Mošonskoj županiji

Otvorena do 17. aprila u Starom Gradu

Starogradski Muzej „Hansági“ od 2. marcijuša do 17. aprila daje dom vrijednoj kolekciji, ka poviđa o tradiciji hodočašćenja u Mošonskoj županiji. Izložbu nije prez razloga sastavio bizonjski povjesničar i muzeolog Balaž Martinšić, jer je i on sam trinaest puta piše hodočastio do štajerskoga Celja (Mariazell), a većinom na sva važna mjesta iz vjerskoga pogleda, koje i karta pokaže u datoj županiji, hodočastio je piše. Jedino naselje, Osl, fali iz njegovoga hodočasnoga repertoara. Gdo i sam hodočasti, gvišno drugačiji pogled ima na svako vjersko putovanje.

Balaž Martinšić govori o izložbi

Ova Ova sadašnja izložba naslova „Tradicije shodišćev u Mošonskoj županiji“ oko ove teme razglaba s dvi pozicije. S jedne strane predstavlja običaje hodočašća u ovoj županiji živećih stanovnikov, s druge strane pak prebroji druge hodočasne linije ke samo dotaknu ovo područje. Dva emblematična hodočasna mjesta su naglašena Svetica za Jezerom / Boldogasszony (danas u Austriji) i Máriakálnok. Na prvom hodočasnom mjestu na oltaru kip sv. Štefana i sv. Ladislava daje na znanje svim vjernikom dıboko poštovanje Blažene Divice Marije ugarskoga naroda. U ugarskom naselju Máriakálnoku pri zviranjku, molećı pred Marijinom štatuum, dobili su milosti hodočasniki minulih petsto ljet. Katolićani dotične županije, bili ti Hrvati, Ugri ali Nimci, svoju vjeru nisu svenek samo važnom smatrali, nego su u njoj rasli i pomnožili vjeru na brojni hodočasni mjesti, kot u austrijskom Celju i Lovretu, Juri, ali u slovačkoj Marianki. Pomoću zemljopisne karte u misli se moru pohoditi najvažnije vjerske štacije, kapele i crikve, unutar i na granici ove županije. Bogata je ponuda vjerskih eksponatov i relikvijov. Na ovoj izložbi dobijemo uvid u veliko celjansko shodišće rastrganih Gradišćancev, na kom spravišću svako ljetu u augustušu se najde 3000 – 4000 vjernikov iz raznih orsagov pred oltarom Celjanske Madone. To shodišće s Majkom Crikve i naše vjere, Majkom slavskih narodov i Velikom Gospom Ugrov, sto ljet povezuje vjernike prik dijecezanskih i državnih granic. Kipici, vjerni svakom razdoblju, su najbolji dokazi da hodočastiti su smili ne samo bogati ljudi, nego i jednostavne duše, ke su željne bile skupne molitve, kim je na duši i srcu teški tarhet ležao. Njih su u svaku dob potpirali i vlastelini kot npr. grofica Katalin Héderváry, Rudolf Stroczing i Károly Osztermayer, biskup János Zalka ki su s vlašćimi hodočašćı i narodu peldu pokazali. Princ Pál Eszterházy pak med svimi zavridjuje posebnu pažnju kot glavni išpan županije i veliki podupirać hodočasnih mjest. Vjernik i hodočasnik je u svojem žitku, u razdoblju od

1635. do 1713.ljeta, najvjerojatnije pedeset i osam put posjetio Celje. Desetljeća dugo je na hodočasnom putu njega sprohadjalo mnoštvo vjernikov. Mogućnosti za shodišća i danas su za svakoga otvorene, na Marijinom putu, na shodišću sv. Jakoba, a i na hodočašću sv. Martina. Jer svako shodišće je jedno čudo. Mistično putovanje za tijelo i dušu s ciljem. Kad se zastane pred bogatim ponudom ove izložbe i čudo se doživı. Na sličnu temu je jur etnolog dr. Šandor Horvat, u sambotelskom Muzeju Savaria sas-

Dio nazoćnih

tavio celjansku izložbu davnoga 2007. ljeta. U Starom Gradu do 17. aprila je dostupno ovo povijesno hodočasno razgledanje vridnosti.

Tiho

Hodočasniki iz Bizonje 1917. ljeta u Celju s farnikom Antalom Matkovićem

Petnaest godina erčinske plesne skupine „Zorica“

Plesna skupina „Zorica“ iz Erčina jedna je velika obitelj koja se počela okupljati u rujnu 2007. godine, a svoj prvi nastup imala je već poslije Božića iste godine. Od tada do danas brojni su nastupi, putovanja, gostovanja, druženja, koreografije i prijateljstva koji obilježavaju Zoricu. Njezin prvi voditelj bio je Marko Szili, a danas skupinu vodi Anita Gólics, koja je i predsjednica Neprofitne udruge za ples i čuvanje običaja „Zorica“.

Serija programa koje je „Zorica“ u ovoj jubilarnoj godini iz mjeseca u mjesec priređivala, obilježavajući tako i ovaj jubilej, završena je svečanom večeri 3. prosinca u Domu kulture „József Eötvös“ u Erčinu. Kroz program nazočne je vodila gradonačelnica Erčina i ujedno članica skupine Ildikó Gólics. Među nazočnim članovima udruge i plesne skupine, brojnim poklonicima te pozvanim prijateljskim plesnim društvima koja su nastupila te večeri Zorici u čast bili su i parlamentarni zastupnik Lajos Mészáros, gradonačelnik Erčina Tamás Szabó, zastupnici Hrvatske samouprave Erčina na čelu s predsjednicom Timeom Szili, voditelji gradskih institucija, civilnih udruga i brojni drugi. Svečana večer bila je prilika za osvrt na prošle godine, proslavu sadašnjega trenutka i skupljanje energije za budućnost.

S plesačima Zorice te su večeri nastupili na pozornici srpska plesna skupina „Rozmaring“, njemačka plesna skupina „Saarer“, grčka plesna skupina „Triandafylla“ i narodni ansambl „Sárréti Csókavirág“ iz Sárbogárda. Sa svim navedenim plesnim skupinama tijekom proteklih godina Zorica je usko surađivala. Nazočni su mogli uživati u plesnom vijencu koji svoje izvore nalazi u mađarskoj, grčkoj i srpskoj narodnoj kulturi te dijelu plesova koji doprinose šarolikosti kultura u Županiji Fejér i svjedoče o vrijednostima različitih kultura u suživotu i poštovanju uz niz zajedničkih priča i susreta.

Zajedno na pozornici

Članica Neprofitne udruge „Zorica“ Gabriella Ábrahám predala je priznanja i nagrade najzaslužnijima za uspjehe i djelovanje Zorice: najprije Marku Sziliju, koji je 2007. godine započeo priču o skupini „Zorica“.

Marko je pokrenuo plesačnice na kojima su se počeli okupljati Raci iz Erčina i okolnih naselja, svi oni koje je zanimala južnoslavenska plesna kultura kako bi upoznali ili ponovno otkrili gotovo zaboravljene hrvatske plesove i glazbu. Plesačnice su doživjele velik uspjeh, a Marko je s puno entuzijazma i sam učio nove plesne korake i koreografije te poučavao sudionike plesačnica. Ubrzo je, vidjevši entuzijizam sudionika plesačnica, predložio da se osnuje plesna skupina, što je i učinjeno u rujnu 2007. godine. Osnivači su bili: Marko Szili, Anita Gólics, Gabriella Ábrahám, Katica Ágics-Farkas, Judit Baczakó, Mónika Biki, Mária Edit Bosnyák, Gréta Bosnyák, Jánosné Bosnyák, Istvánné Fodor, Vanda Hujber, Dóra Megyeri, Melinda Papp, István Bosnyák, János Bosnyák, Gábor Biki, János Kazsóki-Mészöly. Skupina je vrlo brzo postala veoma popularna u gradu Erčinu, a potom i u županiji te naseljima diljem Mađarske gdje žive Hrvati kao i u matičnoj domovini. Marko je vodio skupinu punih trinaest godina, poučavao plesove, pomagao u izradi narodnih nošnji, a 2020. godine zbog drugih obveza napustio je plesnu skupinu i odrekao se vodstva.

U proteklih 15 godina mnogi su velik dio svojeg slobodnog vremena i energije uložili u uspješan rad skupine, a među njima ističu se: Marika (Jánosné) Bosnyák i njezin suprug János Bosnyák te Istvánné Bosnyák.

U ime Hrvatske samouprave Erčina plesnoj skupini „Zorica“ čestitali su zastupnik István Bosnyák i jedan od onih koji sudjeluju u svim programima plesne skupine – János Czajlinger.

Plesna skupina „Zorica“ te jubilarne večeri predstavila se s koreografijom bunjevačkih plesova. Nakon programa slijedila je zabava uz tukuljski orkestar „Kolo“ pod vodstvom Lászlóa Halászsa.

Branka Pavić Blažetin

Gradonačelnica Erčina Ildikó Gólics i parlamentarni zastupnik Lajos Mészáros

„Va obrambi Črne Madone“ – novi film o legendi koljnofskoga hodočasnoga mjesta

Hrvatska samouprava Koljnofa je 1. marcijuša pozvala na prezentaciju imidž filma hodočašća povodom 250. obljetnice, koje je održano lani u julu na svetak Pohoda Blažene Dvice Marije k Elizabeti. Pokidob je to bila velika proslava ku je organizirala Hrvatska samouprava Koljnofa, su na inicijativu glavnoga motora Petra Mogyorósija dali nalog poznatoj firmi Filmever iz Budimpešte da prati hodočasnike na cijelom putu prema Koljnofu: iz Unde, Kevežde, Hedjke i Trajštofa.

Autorica teksta u razgovoru s Lillom Trubić pri prezentaciji kalendara

Film je bio gotov već na kraju lanskoga ljeta, ali su mislili prezentirati pred većom publikom. Pokidob je o proslavi bio i izvješćaj u Hrvatskom katoličkom kalendaru su organizatori pozvali i glavnu urednicu Lillu Trubić s kom je Ingrid Klemenčić napravila razgovor o vezi kalendara. S direktorom firme Filmever Krisztiánom Bárányom i snimateljem Gáborom Verőcejem je razgovarao Petar Mogyorósi.

Uredničko predstavljanje filma u riči

Priredbu su muzički oblikovali Koljnofski tamburaši, a Kevin Takács je recitirao dvi pjesme pokojnoga Plajgorca Antona Slavića: „Kod Majke Božje koljnofske“ i „Opet kod koljnofske Marije“. Organizatori su pozvali zastupnike mjesnih, županijskih i državnih institucijov, rođjene koljnofske farnike, sadašnjega i bivšega farnika Koljnofa, hodočasne grupe i društva ka su sudjelovala u organizaciji 250. obljetnice. Pozivu su se odazvali Jozo Solga, glasnogovornik Hrvatov u Ugarskoj, Franjo Grubić, načelnik Koljnofa, kano-

Pater Marko Anijan Mogyorósi ima svoju ulogu u filmu

Izjava Hrvatske samouprave Koljnofa

2. julija 2022. su svečevali **Koljnofci** 250. jubilej posvećenja hodočasne crkve Pohoda Blažene Dvice Marije. Na ov dan, jur duga ljeta, se ganu hodočasniki ugarskoga, hrvatskoga i nimškoga materinskoga jezika na put, da skupa molu pred kipom Črne Madone Loretanske. Ov put hodočasnikov smo slijedili kamerom i tako prezentirali u Koljnofu kratki film o značenju i važnosti Blažene Dvice.

Koljnofsko shodišće jur stoljeća čuva i njeguje ovu posebnu tradiciju. Od okolišnih sel, još i od austrijske strane Gradišća, se ganu čudami na put za ov čas. U filmu kanonik Antal Németh i pater Marko Anijan Mogyorósi, benediktinac, svidoču svoje povezanosti, ali i to da dandanas ča bi moglo značiti koljnofsko hodočasno mjesto. Po Marku Anijanu Mogyorósiju je ovo mjesto susreta, kade se najdu tri narodi na kiritofsku mašu. Marko Anijan svidoču i sanktuariji da zna dostati človik odgovore pri shodišću na različna pitanja. „Jedno je najvažnije, da človik najde mir. Skupa moramo stvarati mir“, dodao je.

Zastupnik Hrvatske samouprave Koljnofa Petar Mogyorósi je naglasio da kako važna obdržavajuća snaga je vjera za ove gradišćanske Hrvate, ki jur pol tisućljeća ovde živu. „Film zapravo ovo izrazi“, rekao je. U hrvatsko-ugarskom kratkom filmu upoznamo nadalje motivacije hodočasnikov, ki su se ganuli od različnih točkov u jedan smjer skupa ča do Koljnofa. Diozimatelji pri putovanju svidoču da zač su povezani misteriju koljnofskomu hodočasnomu mjestu. Njeve misli znaju nam svim biti poticaj ili nauka, s čim znaju nas pomoći u svakidanji izazovi žitka.

„Naš primarni cilj je bio to da odjelamo i predstavimo povezanost mješćanov, zač je njim mjerodavna legenda Črne Madone. Njeve povidajke/štorice su dobra pelda na to da u ovom ubrzavajućem žitku u 21. stoljeću kako zna jedna zajednica obdržati jednu većstoljetnu tradiciju“, rekao je Krisztián Bárány, urednik i redatelj imidž-filma. Imidž-film je po nalogu Hrvatske samouprave Koljnofa i pomoću podupiranja Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske napravio Filmever študio. Urednik i redatelj filma je Krisztián Bárány, a operateri su Edgár Holovitz i Gábor Verőcei. Suradniki su bili Cintia Bárány i mjesni zastupnik samouprave Petar Mogyorósi.

Film se zna pogledati na linku Hrvatske samouprave Koljnofa: youtu.be/BxkMcp_B7V4.

nik Antal Németh, umirovljeni farnik Koljnofa, i pater Anijan Marko Mogyorósi, farski moderator Tihanya, koga su i zamolili da na kraju prezentacije blagoslovi nazočne. Film je od tada dostupan na YouTube kanalu Koljnofa s ugarskimi i hrvatskimi podtitulami. Obljetnicu i film je Hrvatska samouprava Koljnofa mogla finansirati od potpore Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Ingrid Klemenčić

Podravina kistom Joze Fučkara

Gledajući slike Joze Fučkara, divimo se njegovim potezima kista i skladu boja. Fučkar je samouki slikar koji ima brojna djela. Brojni Podravci u svojem domu imaju koji njegov pejzaž, sliku podravske šume, kraja, Drave ili svojega rodnog sela. Slikao je Fučkar u prvom redu rodno selo Lukovišće, ali i druga podravska hrvatska sela i podravski kraj. Jozo Fučkar rođen je 30. siječnja 1953. godine u Lukovišću. Živi u Barči i ima i svoj atelje. Govori kako ga je kistu i boji i prvim potezima naučio otac i tako je zavolio slikarstvo, a slika uglavnom u tehnici ulja na platnu.

Đuro Franković u povodu jedne Fučkarove izložbe napisao je: „Njegov umjetnički iskaz okrenut je prema Dravi. Čas mirna, čas hirovita rijeka Drava znači za njega pravi izazov sa svojim močvarnim šumama, plićacima i u bilju bogatom svijetu. Raspjevani i razdragani krajolik slikar prati od proljetnog buđenja do kasnozimskih promjena. Uvijek nalazi nove i nove teme.“ Jozo Fučkar imao je niz skupnih i samostalnih izložbi, a izlagao je u Barči i sa slikarima iz Republike Hrvatske. Ljubav prema Dravi i dravskom krajoliku duboko je ukorijenjena u slikarstvo koje stvara. Nakon osnovne škole u rodnom selu završio je srednju školu „Zi-
pernovszky“ u Pečuhu i Visoku školu „Mi-
hály Pollack“ u Pečuhu. Godine đlačkog i

građevinski tehničar. Njegova ulja na platnu kupuju brojne galerije. Jer otkriva neotkriveno, pomalo skriveno prvom pogledu, ono što je pokrila mahovina, sjena vrbe, krik životinje ili jednostavno ono što čovjeku nije na dlanu. Njegova paleta u novije vrijeme otkriva nam ljepotu koja dijelom izvire iz sjećanja, a dijelom iz sadašnjeg svijeta i života podravskog čovjeka. Seoske ulice, ljudi, narodna nošnja, kolo... Svijet je to djetinjstva s ljudima odjevenim u šarenu podravsku hrvatsku narodnu nošnju, s crkvom i zvonikom, lju-

studentskog izbivanja nisu ga udaljile od dravskih šuma, rukavaca, biljnog i životinjskog svijeta, a život ga je nakon studija odnio natrag u Barču pored Drave, gdje radi kao

građevinski tehničar. Njegova ulja na platnu kupuju brojne galerije. Jer otkriva neotkriveno, pomalo skriveno prvom pogledu, ono što je pokrila mahovina, sjena vrbe, krik životinje ili jednostavno ono što čovjeku nije na dlanu. Njegova paleta u novije vrijeme otkriva nam ljepotu koja dijelom izvire iz sjećanja, a dijelom iz sadašnjeg svijeta i života podravskog čovjeka. Seoske ulice, ljudi, narodna nošnja, kolo... Svijet je to djetinjstva s ljudima odjevenim u šarenu podravsku hrvatsku narodnu nošnju, s crkvom i zvonikom, lju-

dima i običajima. Sva godišnja doba na njegovim su platnima sa svom ljepotom boja i doživljajem koje nose sa sobom i u sebi. Zanimaju ga i portreti njemu dragih lica i podravskog čovjeka, ali i poculica, rubača, frtun... Sve to nalazi svoje mjesto na njegovim platnima. Inspiraciju i poticaj nalazi i na starim fotografijama, koje neumorno skuplja u rodnom selu. Nije mu stran ni pejzaž Barče, pa ni Pečuha... Teme su tu oko njega i u njemu, a on ih neumorno oživljava na svojem slikarskom platnu. Jozo Fučkar naslikao je više stotina radova. Isprobava nove tehnike i stilove, uči, prati likovni život, druži se i stvara.

Branka Pavić Blažetin

Djedova pogača

I.
Nađoste li izvor
mojih krvavih suza?

Kopasmo bunare
u kolaču od pepela.

Gdje se udomi duša
mog izgubljenog doma?

Gradismo hram
na kori kolača.

Gdje su kosti
moje polomljene mladosti?

Bunari nam presahnuše,
domovi nam postadoše pepeo.

Đuro Franković

Mala stranica

Mohač – Shodno prošlim godinama i na ovogodišnjim programima ophoda buša sudjelovali su polaznici Eötvöseva vrtića u Mohaču, skupina „Napocska” (Sunašce). Oni su sa svojim odgajateljicama imali nastup na svečanosti otvaranja ovogodišnjeg ophoda bušara na dan malih poklada. Odjeveni u nošnju šokačkih Hrvata oduševili su sve koji su imali priliku gledati njihov nastup, reče nam voditeljica vrtića Andrea Dikán Amberger. Djeca su izvela koreografiju šokačkih plesova uz pjesmice i igru.

Dobri gimnastičari

Zlatan Ádám, učenik 2. b razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” koji stanuje u Salanti, na učeničkoj olimpijadi održanoj u Pečuhu 4. veljače 2022. osvojio je zlatnu medalju u gimnastici (B-kategorija). Time je dobio i pravo natjecanja na županijskoj razini. Zlatan je zatim 11. veljače na županijskoj završnici iz gimnastike osvojio 1. mjesto i plasirao se u polufinale.

Zlatan je u polufinalu učeničke olimpijade u Budimpešti 18. ožujka osvojio 1. mjesto i plasirao se u finale.

Prvakinja grada Pečuha

Rukometna ekipa učenica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” na gradskom prvenstvu u odbojci sjajnom igrom (četiri pobjede sa samo jednim izgubljenim setom) osvojila je 1. mjesto. Krležine rukometašice time su se plasirale u županijsko finale. Na županijskoj završnici učeničke olimpijade cure su osvojile naslov prvakinja Baranjske županije i tako stekle pravo nastupa na regionalnoj završnici.

BPB

I hrvatska kultura može biti hungarikum

Iako Boršfa nije hrvatsko naselje, u njezinoj Osnovnoj školi „István Fekete“ već 15 godina poučava se hrvatski jezik po programu predmetne nastave. Hrvatski jezik poučavaju dva nastavnika koji veliku pozornost posvećuju hrvatskoj kulturi, naime djeca koja ne vuku hrvatske korijene hrvatski jezik najlakše zavole uz kulturu. U sklopu raznih aktivnosti u vezi s hrvatskom kulturom ustanova se prijavila na natječaj „Vrijednosti, blaga, zajednice u Karpatskom bazenu“ koji već godinama objavljuje Pučko otvoreno učilište Lakitelek u suradnji s Odborom za hungarikum mađarske Vlade i Nacionalnim kulturno-prosvjetnim zavodom. Učenici 7. razreda osnovne škole iz Boršfe Krisztián Kecskés, Bendegúz Marton i Mátyás Németh osvojili su 1. mjesto na natjecanju predstavljanjem hrvatske pomurske regije, odnosno hrvatske zajednice i njezinih vrijednosti.

Učenici boršfanske škole s učiteljima Gabriellom Megyes Holczer, Ildikom Vidmar i Stjepanom Vukom pripremili su se za državno natjecanje „Vrijednosti, blaga, zajednice u Karpatskom bazenu“ na kojem je ove godine sudjelovalo više stotina školskih ustanova. Nakon što su se ekipe prijavile na natjecanje, trebale su ispunjavati razne mrežne zadatke, a u drugom krugu natjecanja trebalo je poslati dvije prezentacije. Nakon kvalifikacija učenici iz Boršfe dospjeli su u finale, gdje su se nadmetali sa 16 ekipa. Natjecanje u Lakiteleku održavalo se 22. i 23. veljače. Na dvodnevnom natjecanju sudionici su trebali odgovoriti na razna pitanja, odnosno riješiti zadatke vezane uz poznavanje vrijednosti domovine, o znamenitostima mađarskoga kraja. Nakon toga slijedila je prezentacija teme s kojom su se učenici pripremili. Boršfanski učenici u svojim prezentacijama predstavili su prirodne ljepote pomorskoga kraja, bogatstvo flore i faune, poučne staze, mrtvice, šljunčare. Predstavili su i pomursku hrvatsku zajednicu, njezin govor, narodnu nošnju, običaje i kulturu, priredbe koje se organiziraju. Predstavili su i tradicionalnu pomorsku hranu, gibanicu, mazanicu, žgance i poznata pomurska vina. Govorili su i o festivalima koji se organiziraju u Pomurju, o hrvatskim književnicima Jolanki Tišler i Stipanu Blažetinu, o pre-

Učenici boršfanske škole

krasnim crkvama i drugim vrijednostima. Predstavili su hrvatske pomurske popevke, narodnu nošnju i druge karakteristike pomorskih Hrvata. Prezentacija se žiriju očito svidjela – boršfanski učenici osvojili su 1. mjesto. Za nagradu su dobili putovanje po Karpatskom bazenu i paket vrijednih knjiga.

Beta

Sumartinci u Ljubuškom i Donjim Kaštelama

Kulturno-umjetničko društvo „Sumarton“ od samog utemeljenja njeguje izvrsne veze s raznim kulturnim društvima i udrugama iz Republike Hrvatske odnosno s društvima iz država nekadašnje Jugoslavije u kojima žive Hrvati. Tako ima odlične veze s Hrvatima u Sloveniji te Bosni i Hercegovini i zahvaljujući toj suradnji redovito sudjeluju na njihovim manifestacijama. Sumartinci su za vrijeme fašničkog razdoblja prije pandemije koronavirusne bolesti sudjelovali na mnogim fašničkim karnevalima u Čakovcu, Novom Vinodolskom, Ljubljani, Ljubuškom i Donjim Kaštelima. Ove godine ponovo su se odlučili za Ljubuški i Donje Kaštele i tako sudjelovali na Međunarodnom karnevalu u Ljubuškom i na Donjokaštelanskom krnjevalu. Maske svake godine sami smisle te ih i izrađuju, doznali smo od predsjednika KUD-a „Sumarton“ Jože Đurica. Ove godine predstavljali su mađarsku kuhinju, čuveni paprikaš, izvrsnu crvenu papriku, kobasicu i lijepe Mađarice. Na karnevalima u povorci sumartonska je ekipa pjevala, nudila ukusne mađarske kobasice i druge mađarske specijalitete, a na pozornici su predstavili kratak veseli program. Putovanje na karnevale bilo je prigoda i za izlet: Sumartinci su posjetili Međugorje, Mostar, Split i Šibenik i tako se vraćali kući. Dio troškova putovanja snosila je Hrvatska samouprava Sumartona.

Beta

Foto: BALINT TÓTH

Sumartonski predstavnici na karnevalu

Propovijedat će na dva jezika

Prezime mu se Benceš (s dva e) samo u jednome slovu razlikuje od mađarskog bencés, što je u prijevodu 'benediktinac'. U vezi s tim Martin spominje da je u njegovu rodnom selu, u Murskom Keresturu, nekoć postojala benediktinska opatija, što vjerojatno i ima veze s njegovim prezimenom. Unatoč mladosti duh višestoljetnog benediktinskog redovništva osjeća svojim. Prastaro pravilo Ora et labora! (Moli i radi!) uklapa se u njegov svjetonazor. Nije slučajno što se odlučio školovati za svećenika, i to na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Tamo nosi odoru svećeničkih polaznika druge godine. Više je primjera da mladi ljudi iz Mađarske odaberu svoju matičnu zemlju Hrvatsku za studiranje pa steknu medicinsku, jezikoslovnu ili drugu svjetovnu diplomu, ali on je prvi koji se u Hrvatskoj priprema za svećenika. Na moje pitanje zašto je tako odlučio odgovorio je sljedeće:

„Prije nego što sam upisao bogosloviju puno sam razmišljao o tome da li da postanem nastavnik ili da slušam Božji poziv. Roditelji su mi Hrvati, katolici, od njih sam naslijedio za mene uvijek važan identitet.“

Martin (u sredini) u društvu pokrovitelja Jánosa Székelya, čelnika Sambotelke biskupije, u ljeto 2022. tijekom hodočašća u Međugorje

Nakon završetka osnovne škole nije znao gdje nastaviti školovanje, odabrao je našu hrvatsku gimnaziju u Budimpešti kako bi što bolje naučio svoj materinski jezik. A odakle njegova želja da odabere svećenički poziv?

„Pravi je poziv onaj koji dolazi od Boga“, daje odgovor te nastavlja: „Naravno, ima ljudi koji pojačaju taj glas u nama. Za mene je ta osoba moja voljena baka, koja me je već od malih nogu vodila na svetu misu, gdje sam s velikim interesom promatrao što i kako radi svećenik, kako služi za oltarom. Već kao mali dječak sa svega šest ili sedam godina počeo sam ministrirati, a potom je dolazilo sve ostalo što me je dalje tjerovalo prema vjeri.“

Kao uzoran učenik u osnovnoj školi primljen je među kadete Zrinskih, a kao gimnazijalac baš je on igrao ulogu biskupa u jednom kazališnom komadu, što bi se moglo smatrati jednom vrstom predodređenosti. A zašto je htio studirati u drugoj državi? Zato da bi se usavršio u hrvatskom jeziku u matičnoj domovini. Raduje ga što se nalazi u zemlji u kojoj je zaista živ katolicizam, crkve su pune mladih. Taj bi mentalitet rado vidio i u Mađarskoj.

Kad je Murski Kerestur neko vrijeme bio bez svećenika, pomagao je na sve moguće načine oko crkvenih poslova. S mještanima je skupljao potpise da biskup promijeni svoju odluku i da dobiju stalnog svećenika. Godine 2018. u društvu keresturskog izaslanstva boravio je kod biskupa u Kaposváru kako bi selo koje ima gotovo 1700 stanovnika dobilo svećenika, ali to je još trebalo pričekati. Kerestur je jedno vrijeme priključen župi Miklušec (Miklosfa), zatim gornjogradskoj crkvi u Velikoj Kaniži. Za to vrijeme Martin vrši administrativne crkvene poslove (vodi matičnu knjigu). Osim toga čisti okoliš crkve, a za vrijeme zimskih dana loži i vatru.

„Hvala našem Gospodinu, od 2020. godine keresturska je župa opet samostalna na čelu s velečasnim Čabom Vašlabanom“, zaključuje temu.

Na moju primjedbu da je došao u Hrvatsku pod pokroviteljstvom sambotelkog biskupa Jánosa Székelya, a ne kapošvarskog (čijoj biskupiji prema svojem prebivalištu pripada), odgovora:

„Istina, naše je selo dio Kapošvarske biskupije, ali sva ostala pomurska hrvatska naselja pripadaju Sambotelu, pa tako i Mlinarci, koji su svega dva kilometara udaljeni od nas. Za mene je važno da i u tom pogledu pripadam našoj većoj zajednici. Kad sam se prijavio na Katolički bogoslovni fakultet, nisam slutio da ću imati poteškoća. Mislio sam da dovoljno znam hrvatski jezik“, prisjeća se početka studiranja. „Trebalo mi je vremena da svladam specifične izraze. Sad nakon dvije godine naviknuo sam se na život u Hrvatskoj. Obično imamo 10 do 12 ispita na kraju svakog semestra, a fakultet traje punih pet godina. Kao svagdje, i ovdje ima lakših i zahtjevnijih predmeta. Grčki i hebrejski jezik nisu baš jednostavni. Prve dvije godine studiramo filozofiju, a poslije slijede ostale važne discipline: teologija i liturgija.“

Obiteljski dom posjećuje za veće blagdane (Svi sveti i drugi). Božić i Uskrs obično slavi u društvu biskupa sa svojim vršnjacima, što mu je zaista lijepo jer voli društvo onih s kojima se priprema za bogoslužje. A kako dalje nakon zaređenja? Točan odgovor još ne zna, ali će đakonski praktikum vršiti u Mađarskoj, gdje će imati mogućnost isprobati kako se vodi liturgija na mađarskom jeziku i kako propovijedati mađarskim vjernicima. Vjeruje da će mu biti korisno ako bude sposoban obavljati ceremonije na oba jezika.

Od Keresturčana znam da njegova javna djelatnost nije manjkava. Član je hrvatske samouprave u društvu četiriju gospođa. Za vrijeme ljetnih raspusta, kad je doma, prihvaća se studentskog posla – redovito radi u Zalakárošu na bazenima. Naravno, dodatna mu zarada dobro dođe. Kad gosti doznaju tko je on, prvo se začude, a onda se sprijatelje s njim.

„Važno mi je da Crkva iziđe i izvan svojih zidova te da i na taj način komunicira s vjernicima jer jedino tako možemo stvoriti pravu zajednicu vjernika“, reče i dodaje: „Kerestur će uvijek ostati u mojem srcu. Nikad neću napustiti naš pomurski kraj. Čuvanje i njegovanje tradicije koju su nam predci ostavili smatram vrlo važnim.“

S tom se namjerom prihvatio i zastupništva u seoskoj hrvatskoj samoupravi. Imao je tek 18 godina kad su ga građani izabrali još kao gimnazijalca, čime je postao najmlađi zastupnik u cijeloj Mađarskoj. Na toj poziciji trudi se učiniti sve kako bi oni koji su glasali za njega bili zadovoljni.

Josip Mihović

HRVATSKA SAMOUPRAVA PEČUHA ■ PÉCSI HORVÁT ÖNKORMÁNYZAT
 ■ H-7624 Pécs, Esze Tamás utca 3. ■

POZIV NA JAVNI NATJEČAJ

Hrvatska samouprava Pečuha raspisuje javni natječaj za dodjelu stipendija hrvatskim srednjoškolicima koji imaju prebivalište u Pečuhu.

Na temelju ovoga natječaja dodjeljuju se tri stipendije u vrijednosti od 100 000 forinti za prvo polugodište školske godine 2022./2023.

Pravo na sudjelovanje na javnom natječaju imaju učenici koji ispunjavaju sljedeće opće uvjete:

- pripadnost hrvatskoj zajednici
- prebivalište u gradu Pečuhu.

Uz prijavu za sudjelovanje na javnom natječaju kandidati su dužni priložiti:

1. ispunjen i potpisan obrazac
2. kratak životopis na hrvatskom jeziku s posebnim naglaskom na aktivnosti u hrvatskoj zajednici
3. preporuku razrednika (10 – 20 rečenica) o aktivnosti učenika u razrednoj/školskoj zajednici s posebnim obzirom na hrvatske priredbe
4. potvrdu srednjoškolske obrazovne ustanove da je kandidat polaznik škole
5. ovjerenu presliku svjedodžbe o uspjehu na kraju prvoga polugodišta u školskoj godini 2022./2023.
6. ostale dokumente (diplome s natjecanja, svjedodžbe o jezičnom ispitu, potvrde o članstvu u plesnoj skupini, zboru, sportskom klubu itd.).

Prijave na javni natječaj podnose se zaključno do **31. ožujka 2023.** godine.

Prijave s nepotpunom dokumentacijom, neovjerene prijave i neovjerene preslike kao i nepravovremene prijave neće se razmatrati. Prijavu dostaviti na adresu: **Pécsi Horvát Önkormányzat (Blazsetin István elnök) 7621 Pécs, Jókai tér 11. A épület I. emelet.**

Dodatne informacije: Marica Dudaš-Gyöngyös **e-adresa:** dudasmatica@gmail.com **mobilni telefon:** 30/144 6236

MURSKO SREDIŠĆE

Srdačno vas pozivamo na predstavljanje pjesmarice "Naše jačke-Pjesme iz matične zemlje" Kristine Glavanić (nardarske načelnice) i Slavka Bregovića (tamburaškoga majstora iz Murskoga Središća), koje će se održati u Centru za kulturu "Rudar" u Murskom Središću, 1. aprila, s početkom u 17 uri. Kako se piše u službenoj pozivnici "plod je to suradnje Narde i grada Murskoga Središća, zahvaljujući čemu će jedan dio kulturnoga blaga Gradišćancev ostati trajno sačuvano". Na prezentaciji sudjeluju Klapa Dičaki, Ivo Šeparović dirigent zmožnoga gradišćanskoga jačkar-noga zbora u Austriji "Pax et Bonum" i popularni hrvatski pjevač Mirko Švenda Žiga.

BAJA – U središnjem listu Centralnog komiteta Mađarske socijalističke radničke partije „Népszabadság” 1989. godine čitao sam da je u Baji tad bilo 13 000 Hrvata. Ako je to istina i ako nas je 2023. ostalo, recimo, dvjestotinjak, kako se može desiti da nas ove godine svakog korizmenog petka na pobožnosti križnog puta na hrvatskom jeziku u 15 sati ima samo četvero-petero? Kako na hrvatskim misama posljednje subote u mjesecu tijekom cijele godine u 18 sati bude nas desetak, a Gospa u Međugorju na hrvatskom jeziku potvrđuje već više od 40 godina sve ono bitno o čemu nas Katolička Crkva uči?

Pozdrav!

Živko Gorjanac, bajski šokački Hrvat podrijetlom iz Santova

HDS-ov Hrvatski malonogometni turnir

Hrvatski malonogometni turnir Hrvatske državne samouprave dio je Plana rada HDS-a u 2023. godini. Ovogodišnji će turnir biti održan u Pečuhu 22. travnja, istoga dana kad se održava VIII. Hrvatska državna kobasijada.